

Občudujmo ta napredek: a nedosegljiv bi tudi pri nas ne bil. Saj naša domoljubnost ne bo mrzleja kot domoljubnost češka. Kolikor pa je češki narod večji kot naš, toliko obilnejši bi moral naš vzajemni trud biti, da posnemamo Čehe. — Pa še nekaj drugega je pri bratih Čehih. Pogled v „Vestnik“, izdajan po Osrednji Matici šolski, nam svedoči, kako si ob tej šolski družbi v Čehih segata v roko stožernik in ratar, vojak in pisar, kupec in rokodelec, dušni zdravnik in telesni vrač; — vsi so tu eno: prvi je zadnji in zadnji je prvi. Za vero in narod delati je kardinaln tako častno kot revežu, ki gre z edinim posestvom, s svojo žlico od hiše do hiše. In prav to je zaslomba, to je moč češke Osrednje šolske Matice. — Kaj, ko bi se mi Slovenci po izgledu čeških svojih bratov pobratili pred oltarjem družbe sv. Cirila in Metoda, tu segli si v roke, ter si obljubili podpirati družbo sv. Cirila in Metoda? To pa vsi skupno, vsi kar nas je! Osrednja Matica je punčica v češkem očesu, vredno bi bilo slovenskega naroda, da bi tudi njemu postala punčica v očesu družba sv. Cirila in Metoda. Radodarnosti Slovincem odrekati ni nikdo v stanu. Ta slovenska radodarnost pa naj se vsredotoči v darežljivi ljubezni do družbe sv. Cirila in Metoda.

Čehom je vedno pred očmi Matica. Nijedna vesela družba ne pozabi zapuščene obmejne dece, nijednega dobitka se ne veseli lastnik sam, ampak vsaj nekoliko odtrga za ljubljeno Matico. Mesto nagrobnih vencev, čestitk in voščil pošiljajo Čehi svoji šolski družbi male svote. Mesta in kmečke občine, hranilni in posojilni zavodi kar tekmujejo, podpirajoč Matico. Rokodelec jej daje od trdo prisluženega zaslužka, pisatelji in učenjaki jej v korist prirejajo javna predavanja in umetniki napravljajo koncerte. Prav vitežki pa jo podpirajo vsi premožni rodoljubi vseh stanov. Tako ji je, da sežemo v zgodbo zadnjih dnij, daroval ta čas domoljuben župnik 1000 gld., namenjenih za dijaško ustanovo na matični gimnaziji v Opavi.

Domorodci! Mar nas ne bodo navdušili taki vzgledi? — Ali nismo Slovenci v ljubezni do naroda v stanu biti — Čehi? Ne preiskujmo si najbolj skrivnih grehov, da bi si je drug drugemu očitali. Jenja naj nekaj po zlobnosti nekaj pa po nevednosti v nas vneseni boj! Kdor bo žrtvoval na oltar naše slovenske šolske družbe, ta bo s skrbjo za slovenstvo deloval v eminentnem pomenu za strogo versko šolo, kot si jo trudi povsod, kjer jej je moč, oživotvoriti naša družba sv. Cirila in Metoda. Slovenci! ne razdružujmo, ampak združujmo se, in naš klic naj se glasi: Vsi združeni v sredotočji pri družbi sv. Cirila in Metoda? Ta družba pa — delujoča za vero, Avstrijo in ožo našo domovino — naj živi!

Politični pregled.

Nova večina. — Pogajanja o novi večini so se zopet pričela. Vlada je mislila to stvar še dalje odlašati, ali jej je zapretel vodja levičarjev Plener, da njegovi pristaši ne glasujejo za finančni zakon, ako poprej se vlada ž njimi ne pogodi. Taaffe je potem hitel. Vladni program so predelali po željah

levičarjev in predložili cesarju v potrjenje. V ponedeljek so bili pri grofu Taaffeji načelniki treh velicnih klubov, da je jim razložil novi program. Levičarji so bili jako zadovoljni, ker se je vladni program prikrojil prav po njih željah. Grof Hohenwart pa baje z novim programom ni nič prav zadovoljen, ker se na njegove želje vlada ni pri spremeni programa prav nič ozirala. Jutri načelniki naznanijo v klubih nov vladni program in nedeljski jutranji listi ga še objavijo. Kolikor se dosedaj da sklepati, se trdna večina nikakor ne bode sestavila, temveč le večina od slučaja do slučaja. Vsa komedija torej ni imela drugega namena, kakor potolažiti levičarje, ki so pretili, da vlade ne bodo več podpirali.

Mladočehi in levičarji se tudi sedaj pogajajo. V imenu levičarjev se z Mladočehi pogaja dr. Menger. Namen temu pogajanju jeba je vse liberalne elemente raznih narodnostij približati na podlagi liberalizma in jih združiti v boji proti verski šoli. Ta pogajanja pa nimajo posebnega pomena, kajti dokler se Mladočehi drže češkega državnega prava, tudi skoro ni misliti na kako sporazumljenje mej njimi in levičarji. Še le potem, ko bi se Mladočehi postavili na stališče sedanje ustave, bi taka pogajanja dobila nekaj več pomena. Levičarjem so vsa ta pogajanja najbrž le sredstvo, da pritiskajo ložje na vlado, češ, drugače se z Mladočehi združijo proti njej.

Ogersko. — Na Ogerskem se je začela cepiti liberalna stranka. Trije poslanci so že izstopili, več družih pa preti z izstopom, ako se civilni zakon spravi na dnevni red. Mej prebivalstvom se je začelo močno gibanje proti civilnemu zakonu in s tem morajo računati tudi državni poslanci.

Italija. — Sleparije, katerim so prišli na sled pri italijanskih bankah, razburile so močno javno mnenje. V zbornici se je zahtevalo, da bi posebna parlamentarna komisija preiskala razmere pri bankah. Ministerstvo se je temu uprlo, češ, da bi to škodovalo italijanskemu kreditu v inozemstvu. Vsprejel se je predlog ministerskega predsednika, po katerem se bančne zadeve v zbornici odlože za tri mesece. Vlada seveda se boji škandala in gledala bo na to, da v teku tega časa razmere pri bankah uredi in razne sleparije prikrije.

Nemčija. — Ker se je svobodomiselnna stranka odločno izrekla zoper novo vojaško predlogo in je tudi centrum proti nji, namerava vlada, ki hoče na vsak način prodreti s svojo predlogo, poprositi na primeren način papeža, da bi ta vplival na centrum v državni zbornici in tega pripravil do tega, da bi se udal vladnim željam in pritrnil predlogi.

Rusija in Nemčija. — Ruski carjevič bival je minoli teden v Berlinu. Tja dospel je dne 24. januarija. Na kolodvoru pričakoval ga je cesar, ki ga je jako srčno pozdravil. Pri vходу v mesto pozdravljalo je obilno zbrano občinstvo navdušeno carjeviča in cesarja. Pri obedu dne 26. jan. napil je cesar ruskemu caru. Carjevič se je zahvalil in napil cesarju. — Ruski listi opisujejo z zadovoljnostjo presrečni vsprejem carjevičev v Berlinu in smatrajo prijateljstvo nemškega dvora do ruskega in obratno za poročstvo v ohranjenje svetovnega miru.

Amerika. — Na Sandviških otokih, in sicer na Havajskem otočju nastala je revolucija. Vladujočo kraljico so odstavili in izročili vladne posle posebni začasni vladi. Ob enem šla je v Vašington posebna deputacija, ki naj bi izposlovala zvezo kraljestva z Zedinjenimi državami. Pri revoluciji so prizadeti tudi Severoamerikanci. — Površina otokov meri 17.008 kvadratnih kilometrov in prebiva na njej po štetji iz l. 1884 okrog 80.000 prebivalcev. — Umrli je bivši državni tajnik zedinjenih držav, Blaine.

Anglija. — Ministerstvo se skrbno pripravlja na delo, ki je čaka pri zopetnem otvorjenji zbornice. Prestolni govor je že sestavljen in se je predložil kraljici v potrjenje. Razun irske homerule razpravljala bo zbornica tudi o drugih važnih državnih reformah. Posebno volilski red se ima v marsičem

premeniti. Mej drugim namerava se tudi predlagati, da naj se vse volitve vrše na eden dan in da imajo biti gostilne isti dan zaprte. — Neki odličen irski poslanec izrazil se je o irski homeruli kaj povoljno. Stroške, kateri bodo nastali vsled irske samouprave hoče sicer revna Irska, po izjavi tega poslanca, vendar sama nositi.

Obrtnija.

Trpežnost železnih konstrukcij.

V novejšem času se v raznih podjetjih, posebno pa v stavbinskih, velikanske svote denarja izdali za železne konstrukcije. Kapital, ki leži v železnih traverzah, podporah, strehah in mostovih, broji neštete milijone. Zato pa je umevno, da se vedno bolj pojavljali glasi, ki žele pojasnil in podatkov o trpežnosti železnih konstrukcij. Poleg ogromne vrednosti kapitala pride tudi v poštev čut varnosti, ki zahteva, da se železne zgradbe strogo preiskujejo in da se javno izvedo dosedanje skušnje glede trajnosti kovinskih zgradb.

Pri lesnih in kamenitih konstrukcijah imamo na razpolaganje skušnje stoletij, tisočletij. O vsaki lesni sorti, o vsakem kamenitem materialu imamo stare zgradbe, ki nas pouče o trajnosti dotične tvarine. Za železne izdelke pa imamo le malo skušenj, ki so vse tako mlade, da ni mogoče stalne sodbe izreči o trpežnosti njihovi. Komaj 30 let nazaj sega poraba železa za večje zgradbe in tedaj ne moremo imeti še velikih skušenj o dobroti in priporočljivosti tega materiala. Le nekatere podatke so dobili tehniki v novejšem času, ki so vsekako pomenljivi in ki nam pač dovoljujejo, da nekoliko sklepamo tudi o bodočnosti kovinskega materiala.

Občinstvo je v novejši dobi nekako nezaupno postalo nasproti železnim konstrukcijam. Temu se ne smemo čuditi, ako pomislimo, kako skoro nobeno leto ne mine, da bi se kak železniški most, narejen iz železa, ne porušil, ko drdra vlak čez-nj. Kdo se ne spominja tacih poročil z Angleškega, iz Amerike in v najnovejših dneh iz Švice? Pri nas se sicer še ni prigodila podobna nesreča, a vendar javno mnenje tirja previdnosti in strogih preiskav vseh železnih objektov. Ravno zaradi javnega mnenja pa je jako važna preiskava, ki se je pred dvema letoma vršila o priliki popravljanja velikanskega železnega mosta v mestu Kolonji (Köln) ob reki Reni. Ta most stoji uže 30 let in po njem se vrši velikanski železniški promet dan za dnem. Pri razširjevanju mosta so morali jeden del železne konstrukcije podreti in tedaj so dobili materiala za znanstvene preiskave trpežnosti železa. Most sam je zgrajen jako štedljivo in lahko, tako da so železni njegovi deli prisiljeni vzdrževati veliko težo in močne sunke.

Preiskave so se vršile na podlagi sedaj veljavnih uradnih predpisov o trdnosti in trajnosti železnih konstrukcij. Rezultat je bil zelo zanimiv, kajti pokazal je, da je trdnost železnega materiala pri mostu kolonjskem danes še dokaj večja, kakor bi jo zahtevali za ta slučaj

uradni predpisi. Trdnost je po 30letni rabi vsaj toliko, kakor jo nam daje danes najboljše kovno železo in večja, kakor so moderne zahteve!

Take preiskave so pač najboljše sredstvo, da se bojazen občinstva nekoliko razžene in da se vrne zaupanje nazaj. Kažejo nam, da naše mlade, solidne in ne po ameriansko narejene železne konstrukcije niso še v nobeni nevarnosti, kajti 30letna izkušnja se je jako ugodno obnesla. Kako pa bode v prihodnosti, o tem nas se ve more poučiti tudi le prihodnost sama!

Kmetijstvo.

Črtice za sadjarje.

III.

Vsak kmetovalec sam ve povedati, da jedne vrste rastline dolgo ne rasto na istem kraju. Slabo bi izhajal, kdor bi tudi na najboljšo njivo več let zaporedoma sejal pšenico, ali pa sadil krompir. Razne rastline potrebujejo različne hrane. Zaradi tega pa ta rastlina še prav dobro uspeva na katem kraju, ko že druga več rasti ne mara. Čez več let se pa v zemlji nabere tudi vse snovi potrebne prvi rastlini in jo zopet lahko seješ ali pa sadiš na prejšnjo njivo.

Ravno to, če tudi morda ne v tolkšni meri, velja tudi za drevesa. Vsakdo je morda že opazil, da na starih vrtilih drevesa nikakor tako dobro ne vspevajo in rasto, kakor na novih. Zato velja pa tudi za drevesnice to še bolj, ker baš mlada drevesca potrebujejo potrebnega gojenja in potrebne hrane iz zemlje, da se razvijo. Iz globokih dolenjih plastij tudi ne morejo tako dobivati redilnih snovij, kakor večje drevo, ki že ima globoke korenine.

Zaradi tega pa ni dobro vedno imeti drevesnice na istem kraju. Premeščevanje drevesnice pa ni tako lahko. Treba je premestiti ograjo in še več neprijetnostij je s tem združenih. Zadnji čas je to nekoliko lažji, ker imajo že premakljive žične ograje. Taka ograja se lahko prenese, Na novem mestu je treba zabiti le nekoliko kolov, in ograjo pritrditi, pa je vse delo opravljeno. Taka žična ograja je pa vsekako predraga in je že zatorej vsakdo omisliti ne more. Poleg tega pa še vsakdo nima na raznih krajih pripravnih prostorov za drevesnico. Tem se pa priporoča, da naj razdele svojo drevesnico v več oddelkov, mej katerimi naj bodo po meter do dva metra široki nezasajeni oddelki. Ti oddelki lahko služijo za pota, kadar imaš opraviti v drevesnici. Moder kmetovalec ali vrtnar pa vendar ne bo pustil teh oddelkov neporabljenih. Dobro jih bode obdelal in na njih zasejal razna travna semena. Porabil jih bode v to, da bode na njih prideloval čista travna semena. Tacih travnih semen vedno potrebuje kmetovalec, kateri hoče zboljševati svoje travnike. Kdor jih pa sam ne potrebuje, pa lahko zanje dobi kupca. Tudi trava ali pa detelja tla le zboljšuje.

Čez nekaj let se pa na tistih delih, na katerih je sedaj trava, posade drevesca, na drugih se pa poseje